

UREDNIK/EDITOR:

prim. prof. dr. Marjan Bilban,
dr. med.

Eva Pavlič,

učenka 9. razreda Osnovne šole
Vodmat,

mag. Miran Pavlič,

dipl. var. inž., svetovalec za VZD,
UKC Ljubljana

Vsebina - Contents

KO ALKOHOL PREVZAME OBLAST NAD VOLANOM

POVZETEK

Povprečen prebivalec v Evropski uniji (EU) v enem letu spije 11 litrov čistega alkohola, okoli petkrat se napije, kar sedemnajstkrat pa zapored popije 5 ali več alkoholnih pijač. Statistični podatki navajajo, da 40 milijonov prebivalcev EU mesečno popije preveč alkohola. Tudi Slovenci smo znani po tem, da pogosto pregloboko pogledamo v kozarec. Glede na količino popitega alkohola na prebivalca smo med prvimi petimi državami v EU.

V raziskovalni nalogi smo predvsem želeli raziskati, ali smo Slovenci dovolj ozaveščeni in seznanjeni s problemom vožnje pod vplivom alkohola in kaj smo sami pripravljene storiti za to, da bi zmanjšali število prometnih nezgod, katerih povzročitelji vozijo pod vplivom alkohola.

V ta namen smo poiskali statistične podatke o udeležencih v prometu, ki so v letih 2008 in 2009 vozili pod vplivom alkohola. Poleg tega smo na ljubljanskih ulicah izvedli anketo o mnenjih in predlogih anketirancev o različnih ukrepih v primeru vožnje pod vplivom alkohola in njihovem mnenju o voznikih, ki so pili pred vožnjo.

WHEN ALCOHOL TAKES OVER THE WHEEL

ABSTRACT

In average in the European Union (EU), one person in the time span of one year drinks 11 litres of pure alcohol, is inebriated around five times and drinks five alcoholic drinks or more about seventeen times. Statistical data shows that around 40 million EU citizens drink too much alcohol every month. Slovenians also are known to sometimes have a bit too much to drink. We are amongst the top five in EU that drink too much alcohol per person.

In this research assignment we wanted to find out, how much are Slovenians aware of the problematic of driving under the influence of alcohol and what are we prepared to do, to reduce the number of motor accidents, in which the inducer was under the influence of alcohol.

For this reason, we've found statistical data about the participants in traffic that have been driving while under the influence of alcohol for the years 2008 and 2009. We have also made a survey in Ljubljana, where we've asked people about their opinions and suggestions on different measures to prevent driving to inebriated drivers and about their opinions about a person that has been drinking alcohol before driving.

Izvršni menedžerji in preventivna varnost

Uvod

V časopisu vse prevečkrat beremo o tragičnih izgubah na slovenskih cestah. V enem trenutku ugasne življenje in vse, kar ostane od trenutka neprevidnosti, je razbitina ob robu ceste, kjer bodo naslednji dan tiho gorele sveče. Te zgodbe se odvijajo blizu nas, v naših krajih, se nas dotaknejo, da še dolgo časa govorimo o njih, in če ne bomo previdni, smo lahko morda nekoč avtorji te zgodbe tudi sami.

Konec oktobra 2009 so okoli pete ure zjutraj zaradi vinjenega voznika umrli trije mladi: 24-letni voznik in 21- ter 22-letni sopotnici. Tretja sopotnica (tudi 21-letna) je bila težje poškodovana. Peljali so se iz Ljubljane v smeri Celja, ko se je pri Arji vasi vanje zaletel vinjen voznik, ki je peljal v napačno smer po avtocesti. Mladi so se vračali z letališča, saj sta se 21-letnici vračali z absolventskega izleta. 46-letni moški, ki je povzročil nezgodo, je preživel, a ugasnil življenja nedolžnim mladostnikom in njihovim družinam. Kakšna je prava kazen za človeka, ki dovoli, da namesto njega vozi steklenica, morda celo steklenice alkohola?

Zgodbe, kot je ta, so razlog, da smo v raziskovalni nalogi obravnavali in raziskovali vožnjo in obnašanje voznikov na ljubljanskih cestah pod vplivom alkohola. Ta tema se nam zdi zelo aktualna, saj je skoraj vsaka tretja prometna nezgoda posledica vožnje pod vplivom alkohola (vir: www.policija.si). Opiti vozniki ogrožajo sebe in druge na cesti. Avtomobilске nezgode lahko povzročijo lažje in težje poškodbe (tudi invalidnost) ali celo smrt. Najhuje pa je, ko zaradi objestnosti vinjenih voznikov največkrat trpijo nedolžni.

Hipoteze

Po statističnih podatkih naj bi bilo za 85 % nezgod kriv človek, za 10 % cestišča in vremenske razmere, za 5 % pa tehnične težave in podobno. Ker mislim, da je nujno treba znižati delež, ki ga k tem žalostnim nezgodam prispevamo sami, bomo v raziskovalni nalogi obravnavali naslednje hipoteze:

- Več kot 50 % voznikov meni, da bi bilo treba bolj ukrepati glede problematike o vožnji pod vplivom alkohola.
- Več kot 50 % voznikov se ne bi počutilo varnih, če bi

se vozili z nekom, ki je spil 2 vrčka piva oz. kozarec in pol vina (to pomeni, da ima voznik 0,5 g alkohola/kg krvi).

- Več kot 50 % voznikov motornih vozil je že vozilo pod vplivom alkohola.

- Število vinjenih voznikov na slovenskih cestah je vsako leto manjše.

Teoretični del

V teoretičnem delu bomo predstavili lastnosti alkohola in njegov vpliv na človeka, zakonodajo glede vožnje pod vplivom alkohola ter projekte, ki so se pred kratkim izvajali in se še vedno izvajajo na področju preprečevanja vožnje pod vplivom alkohola.

Alkohol in njegov vpliv na človeka

Alkohol je brezbarvna hlapljiva tekočina pekočega okusa in ostrega vonja. Beseda je arabskega izvora in pomeni nevidni duh, saj so alkimisti želeli ugotoviti, kaj je nevidni duh vina ali piva, zaradi katerega na človeka deluje drugače kot sadni ali žitni sok, iz katerega je nastal.

Kadar govorimo o alkoholu, mislimo predvsem na etilni alkohol oz. etanol, ki ima kemično formulo C_2H_5OH . Ostali alkoholi, ki jih najdemo v kemiji, so veliko bolj strupeni od etanola in niso užitni. Omeniti je treba tudi metilni alkohol oz. metanol, ki se včasih znajde v alkoholnih pijačah in povzroči hude zastrupitve (okvara vidnega živca in posledična slepota). Če ne ukrepamo dovolj hitro, lahko nastopi tudi smrt.

V naravi etanol pridelujejo glive kvasovke, ki jih najdemo v zrelih sadežih. Te glive povzročajo, da se sladkor spremeni v alkohol etanol. Poteka alkoholno vrenje ali fermentacija.

Z alkoholnim vrenjem dobimo pijačo, v kateri je 15 % etanola. Če želimo dobiti tekočino, ki bo imela višji odstotek etanola, mora najprej poteči alkoholno vrenje, nastali produkt pa še destiliramo.

Pijača	Količina etanola v %
Pivo	4-10
Vino	9-12
Žgane pijače	40-50

Tabela 1: Količina etanola v različnih alkoholnih pijačah

Koncentracija alkohola v krvi (promili)	Učinki alkohola	Količina popitega alkohola (za ženske veljajo 1/2 vrednosti)
0,00	Zakonska omejitev za vožnjo za mlade in poklicne voznike	
0,2-0,5	<i>Sprostitev:</i> Rahlo zavrtta možganska aktivnost, zato občutek sproščenosti. 0,5 ‰ je zakonsko dovoljena količina alkohola za vožnjo (z izjemo mladih in poklicnih voznikov), čeprav je pri nekaterih sposobnost za vožnjo lahko že okrnjena.	1-2 merici/uro ali 3 merice/2 uri ali 4 merice/3 ure
0,5-0,8	<i>Zmanjšana kontrola:</i> Izguba zavor, ki se jo pogosto zamenjuje s stimulacijo. Poveča se pripravljenost za tveganje, lahko tudi agresivnost in zanesljivo ni več mogoče varno voziti.	3-4 merice/uro ali 5 meric/2 uri ali 6 meric/3 ure
0,9-1,5	<i>Nekoordiniranost:</i> Zastrupitev, sposobnost koncentracije in koordinacije bistveno zmanjšana, posebej za vožnjo in delo s stroji.	5-6 meric/uro ali 7 meric/2 uri ali 8 meric/3 ure
1,5-2,0	<i>Sedacija:</i> Ekstremna upočasnjenost in pijanost, že se pojavljajo motnje zavesti.	7-8 meric/uro ali 9 meric/2 uri ali 10 meric/3 ure
2,0-2,5	<i>Zaspanost:</i> Alkohol bistveno zmanjšuje budnost, ponavadi ljudje zaspijo, že popiti alkohol se še absorbira, možnost zadušitve.	8-9 meric/uro ali 10 meric/2 uri ali 11 meric/3 ure
2,5-3,0	<i>Anestezija:</i> Ne le spanje, temveč nesposobnost zaznavanja bolečine in drugih močnih dražljajev.	9-10 meric/uro ali 11 meric/2 uri ali 12 meric/3 ure
3,0-4,0	<i>Koma</i>	10-12 meric/uro ali 13 meric/2 uri ali 14 meric/3 ure
4,0-5,0	<i>Smrt</i>	12-15 meric/uro ali 6 meric/2 uri ali 17 meric/3 ure

Tabela 2: Posledice pri voznških sposobnostih glede na popito koncentracijo alkohola (prirejeno po <http://www.osvescen.si/clanki/16.html>)

Zgornja tabela prikazuje vplive alkohola na organizem, strokovno temu pravimo alkoholemija. Čeprav se učinek alkohola na telo razlikuje od človeka do človeka, je to v tem primeru zanemarljivo.

Alkohol se v kri lahko izloči zelo hitro, iz nje pa se izloča veliko počasneje. »Koncentracija alkohola lahko doseže vrhunec že po nekaj minutah ali kasneje, odvisno od načina pitja (hitro ali počasi), vrste pijače

(žganje, vino ali pivo) in poprejšnjega hranjenja (ali nekdo pije na tešče ali na poln želodec).« (Ziherl, Kako se upremo alkoholu.) Približno desetina alkohola, ki smo ga popili, zapusti telo skozi izdihan zrak, z znojenjem ali z urinom. Ostalih 90 % razgrajujejo jetra; ta potek traja že pri lažji pijanosti kar 6-8 ur. Znanstveniki so ugotovili, da v eni uri telo izloči približno 0,15 ‰. Recimo torej, da se človek zvečer napije in ima ob 23. uri, ko neha piti, 2 ‰ alkohola v krvi. Zjutraj, ko se ob 7. uri zbudi in odpelje v službo z avtomobilom, ima še vedno okoli 0,8 ‰ alkohola v krvi. Sam pa verjetno niti ne ve, da je še vedno pod vplivom alkohola. Zanimiv je tudi podatek, da če je pri koncentraciji alkohola v krvi 0,0-0,4 g/kg tveganost 1_a, potem je pri koncentraciji 0,5-1,0 g/kg tveganost že 10. Pri koncentracijah do 1,4 g/kg naraste že na 50, pri 1,5 g/kg pa se dvigne kar na 385,1!

Zakonodaja o vsebnosti alkohola pri voznikih

Udeleženci v cestnem prometu, ki ne smejo imeti prisotnosti alkohola v organizmu, so:

- vozniki motornih vozil ali skupine vozil kategorije C1, C, D1, D, BE, C1E, CE, D1E, DE;
- vozniki vozil, s katerimi se prevažata nevarno blago;
- vozniki vozil, s katerimi opravljajo javni prevoz potnikov ali blaga ali prevoz oseb za lastne potrebe;
- poklicni vozniki motornih vozil, kadar opravljajo ta poklic;
- učitelji vožnje med usposabljanjem kandidatov za voznika v vožnji motornega vozila;
- kandidati za voznike med usposabljanjem v vožnji motornega vozila;
- spremljevalci;
- vozniki začetniki;
- vozniki motornih vozil, ki nimajo vozniškega dovoljenja ali v vozniskem dovoljenju nimajo vpisane kategorije motornega vozila, ki ga vozijo;
- vozniki motornih vozil, ki se jim izvršuje sankcija prepovedi vožnje motornega vozila ali jim je vozniško dovoljenje odvzeto;
- vozniki, ki prevažajo skupine otrok.

Do vključno 0,24 miligrama v litru izdihanega zraka ali 0,50 grama alkohola na kilogram krvi smejo imeti ostali vozniki, pod pogojem, da tudi pri nižji koncentraciji alkohola ne kažejo znakov nezanesljivega ravnanja.

Vozniku, ki ima več kot 0,71 miligrama alkohola v litru izdihanega zraka ali 1,50 grama alkohola na kilogram krvi, in vozniku, ki povzroči prometno nesrečo, razen prometne nesreče z nezadostno nevarnostjo za druge udeležence cestnega prometa, in ima v organizmu več kot 0,52 miligrama v litru izdihanega zraka ali 1,10 g alkohola na kilogram krvi, se izreče poleg globe tudi 18 kazenskih točk. Enaka sankcija velja tudi za voznike, ki na zahtevo policista odklonijo preizkus ali strokovni pregled ugotavljanja prisotnosti alkohola, mamil, psihoaktivnih zdravil in drugih psihoaktivnih snovi v organizmu.

Po Zakonu o varnosti cestnega prometa (uradno prečiščeno besedilo ZVCP-1-UPB5, Ur. l. RS, 56/2008, z dne 6. 6. 2008) in Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o varnosti cestnega prometa (ZVCP-1F, Ur. l. RS, 58/2009, z dne 27. 7. 2009) so sankcije za vožnjo pod vplivom alkohola:

- globa za vožnjo pod vplivom alkohola od 150 do 950 evrov;
- vozniku se poleg globe izreče od 3 do 18 kazenskih točk (višina globe in število kazenskih točk sta odvisna od stopnje alkoholiziranosti);
- prepoved vožnje motornega vozila;
- obvezno pridržanje voznika od 6 do največ 12 ur, če prekorači določeno koncentracijo alkohola v organizmu, predpisano z zakonom.

Fundacije in projekti za preprečevanje vožnje pod vplivom alkohola

Fundacija Z glavo na zabavo

Fundacija Z glavo na zabavo (ZGNZ) predstavlja (predvsem mladim) nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola. Z različnimi delavnicami (do zdaj so predstavili že 500 prireditev) pokažejo mladim, da ni treba biti vinjen, da se zabavaš.

Razvoj in znanost

Evropski projekt »BuildingCapacity«

V triletnem obdobju (od 2007 do 2010) Slovenija vodi pomemben evropski projekt »BuildingCapacity«, ki ga v večini financira Evropska komisija. S pomočjo tega projekta želijo še dodatno izboljšati varnost v državi in preventivno preprečiti morebitno nastalo škodo.

Evropski projekt ECAT

ECAT (To Empower the Community in response to Alcohol Threats) je projekt, ki se je med letoma 2003 in 2008 izvajal v 6 državah: Avstriji, Italiji, Sloveniji, Veliki Britaniji, Nemčiji in Belgiji. Nosilec projekta je bil VAD (Vereniging voor Alcohol en andere Drug Problemen oziroma Association for Alcohol and other Drug Problems) iz Belgije. Cilj programa je bil povečati učinkovitost alkoholnih preventivnih kampanj in vključitev teh v lokalno alkoholno politiko.

Empirični del

V empiričnem delu bomo predstavili statistične podatke o vožnji pod vplivom alkohola in prikazali odgovore anketirancev. Pri statističnih podatkih smo želeli predstaviti in primerjati podatke iz petih zaporednih let, da bi natančneje vedeli, ali je npr. vsako leto več ali manj odrejenih alkotestov s strani policije. Vendar

smo uspeli dobiti le podatke za leti 2008 in 2009, zato bomo zgolj za primerjavo predstavili ti dve leti.

Statistični podatki o voznikih v Sloveniji

Predstavili bomo naslednje statistične podatke za leti 2008 in 2009:

- št. alkotestov, ki jih je odredila policija (tabela 3);
- št. zdravstvenih pregledov, ki jih je odredila policija (tabela 4);
- št. povzročiteljev prometnih nesreč, ki so imeli v krvi med 1,1 in 1,5 g alkohola/kg krvi oz. med 0,52 in 0,71 miligrama alkohola v litru izdihanega zraka (tabela 5);
- št. kršiteljev cestnoprometnih predpisov, ki so imeli v krvi nad 1,5 g alkohola/kg krvi oz. nad 0,71 miligrama alkohola na liter izdihanega zraka (tabela 6).

Raziskava

Raziskavo smo opravili s pomočjo ankete zaprtega tipa. Anketo smo s soglasjem župana Jankovića izvajali 10. 1. , 20. 1. in 23. 1. 2010 na Čopovi v Ljubljani. Skupno smo anketirali 246 ljudi: 66 voznikov, starih 18-25 let, od tega 22 moških in 44 žensk, 96 voznikov, starih 26-40 let, od tega 44 moških in 52 žensk, 68 voznikov, starih 41-65 let, od tega 26 moških in 42 žensk, ter 16 voznikov, starih nad 66 let, od tega 10 moških in 6 žensk.

	Leto 2008				Leto 2009			
	Pozitivni	Negativni	Odklonjeni	Skupaj	Pozitivni	Negativni	Odklonjeni	Skupaj
Število alkotestov	23.926	388.355	1314	413.595	20.242	410.097	755	431.094
Odstotki	5,7 %	94 %	0,3 %	100 %	4,7 %	95,1 %	0,2 %	100 %

Tabela 3: Število pozitivnih, negativnih in odklonjenih alkotestov ter prikaz v odstotkih za leti 2008 in 2009

	Leto 2008				Leto 2009			
	Pozitivni	Negativni	Odklonjeni	Skupaj	Pozitivni	Negativni	Odklonjeni	Skupaj
Število zdravst. pregledov	780	645	403	1828	798	630	309	1737
Odstotki	42,6 %	35,3 %	22,1 %	100 %	46 %	36,2 %	17,8 %	100 %

Tabela 4: Število pozitivnih, negativnih in odklonjenih zdravstvenih pregledov ter prikaz v odstotkih za leti 2008 in 2009

	Leto 2008	Leto 2009
Število kršiteljev cestnoprometnih predpisov, ki so imeli v krvi med 1,1 in 1,5 g alkohola/kg krvi	1888	1628

Tabela 5: Število kršiteljev cestnoprometnih predpisov, ki so imeli v krvi med 1,1 in 1,5 g alkohola/kg krvi za leti 2008 in 2009

	Leto 2008	Leto 2009
Število kršiteljev cestnoprometnih predpisov, ki so imeli v krvi nad 1,5 g alkohola/kg krvi	5125	4150

Tabela 6: Število kršiteljev cestnoprometnih predpisov, ki so imeli v krvi nad 1,5 g alkohola/kg krvi za leti 2008 in 2009

1. Vprašanje: Ste že vozili pod vplivom alkohola?

	Moški, stari od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	8	14	22
Odstotki	36,4 %	63,6 %	100 %

Tabela 7: Odgovori moških, starih od 18 do 25 let

	Ženske, stare od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	4	40	44
Odstotki	9,1 %	90,9 %	100 %

Tabela 8: Odgovori žensk, starih od 18 do 25 let

	Moški, stari od 26 do 40 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	30	14	44
Odstotki	68,2 %	31,8 %	100 %

Tabela 9: Odgovori moških, starih od 26 do 40 let

	Ženske, stare od 26 do 40 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	18	34	52
Odstotki	34,6 %	65,4 %	100 %

Tabela 10: Odgovori žensk, starih od 26 do 40 let

	Moški, stari od 41 do 65 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	20	6	26
Odstotki	76,9 %	23,1 %	

Tabela 11: Odgovori moških, starih od 41 do 65 let

	Ženske, stare od 41 do 65 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	12	30	42
Odstotki	28,6 %	71,4 %	100 %

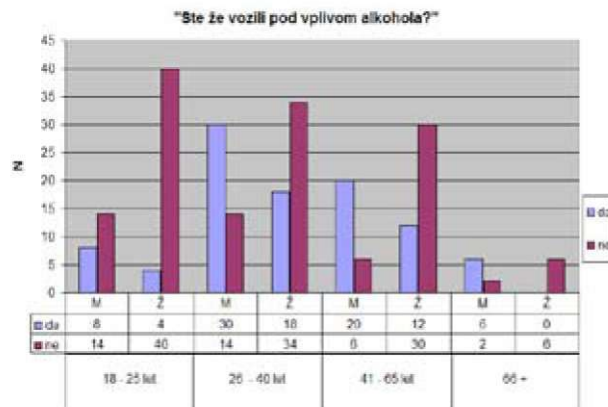
Tabela 12: Odgovori žensk, starih od 41 do 65 let

	Moški, stari nad 66 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	6	4	10
Odstotki	75 %	25 %	100 %

Tabela 13: Odgovori moških, starih nad 66 let

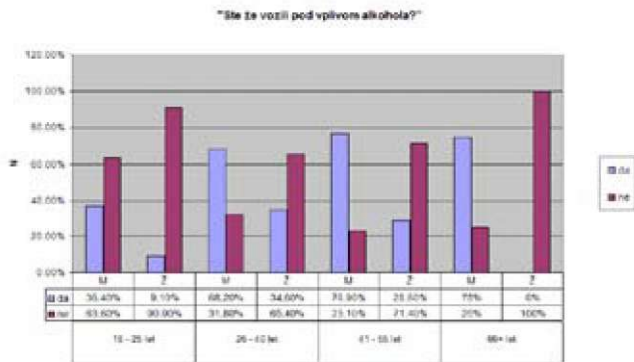
	Ženske, stare nad 66 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	0	6	6
Odstotki	0 %	100 %	100 %

Tabela 14: Odgovori žensk, starih nad 66 let

Graf 1: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu

Razvoj in znanost

Graf 2: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu, prikazani odstotkovno

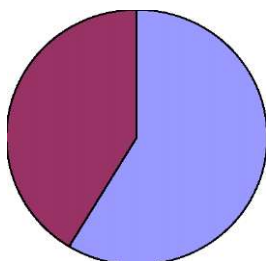
	Da	Ne	Da (%)	Ne (%)
Ženske	34	64	34,7 %	65,3 %
Moški	110	38	74,3 %	25,6 %

Tabela 15: Odgovori, prikazani po spolu

	Da	Ne	Da (%)	Ne (%)
18-25 let	12	54	18,2 %	81,8 %
26-40 let	48	48	50 %	50 %
41-65 let	32	36	47,1 %	52,9 %
66 + let	6	10	37,5 %	62,5 %

Tabela 16: Odgovori, prikazani po starostnih skupinah

"Ste že vozili pod vplivom alkohola?"

Graf 3: Odgovori vseh anketiranih, prikazani v odstotkih

2. Vprašanje: Kakšne se vam zdijo kazni za vožnjo pod vplivom alkohola?

	Moški, stari od 18 do 25 let				
	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Skupaj
Št. odg.	14	4	2	2	22
Odstotki	63,6 %	18,2 %	9,1 %	9,1 %	100 %

Tabela 17: Odgovori moških, starih od 18 do 25 let

	Ženske, stare od 18 do 25 let				
	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Skupaj
Št. odg.	22	18	2	2	44
Odstotki	50 %	41 %	4,5 %	4,5 %	100 %

Tabela 18: Odgovori žensk, starih od 18 do 25 let

	Moški, stari od 26 do 40 let				
	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Skupaj
Št. odg.	20	14	8	2	44
Odstotki	45,5 %	31,8 %	18,2 %	4,5 %	100 %

Tabela 19: Odgovori moških, starih od 26 do 40 let

	Ženske, stare od 26 do 40 let				
	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Skupaj
Št. odg.	32	16	2	2	52
Odstotki	61,6 %	30,8 %	3,8 %	3,8 %	100 %

Tabela 20: Odgovori žensk, starih od 26 do 40 let

	Moški, stari od 41 do 65 let				
	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Skupaj
Št. odg.	14	6	4	2	26
Odstotki	53,8 %	23,1 %	15,4 %	7,7 %	100 %

Tabela 21: Odgovori moških, starih od 41 do 65 let

	Ženske, stare od 41 do 65 let				
	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Skupaj
Št. odg.	32	6	2	2	42
Odstotki	76,2 %	14,4 %	4,7 %	4,7 %	100 %

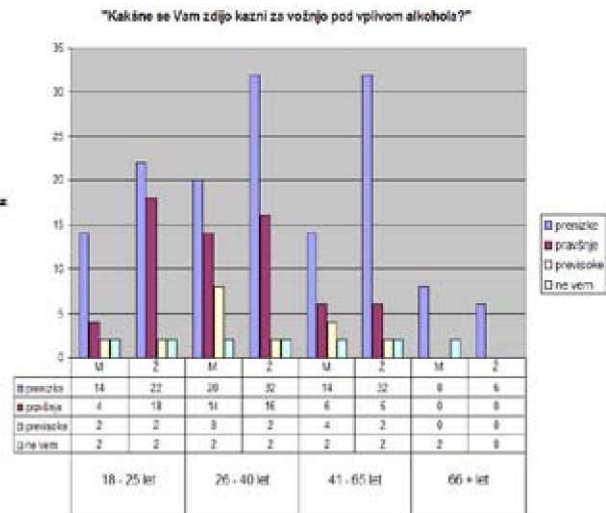
Tabela 22: Odgovori žensk, starih od 41 do 65 let

	Moški, stari nad 66 let				
	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Skupaj
Št. odg.	8	0	0	2	10
Odstotki	80 %	0 %	0 %	20 %	100 %

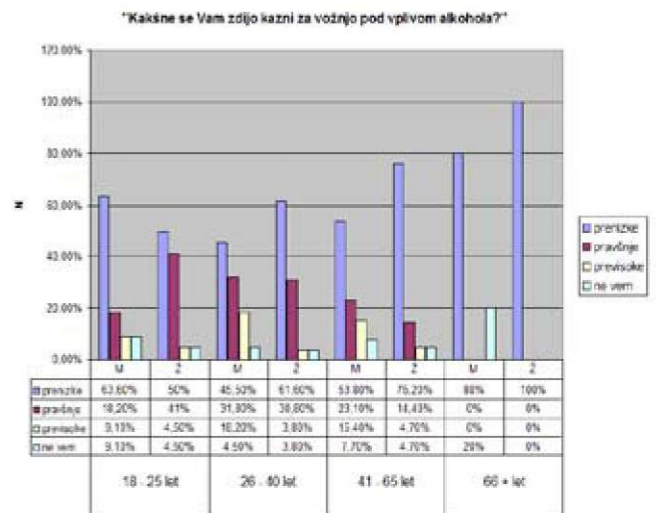
Tabela 23: Odgovori moških, starih nad 66 let

	Ženske, stare nad 66 let				
	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Skupaj
Št. odg.	6	0	0	0	6
Odstotki	100 %	0 %	0 %	0 %	100 %

Tabela 24: Odgovori žensk, starih nad 66 let

Graf 4: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu

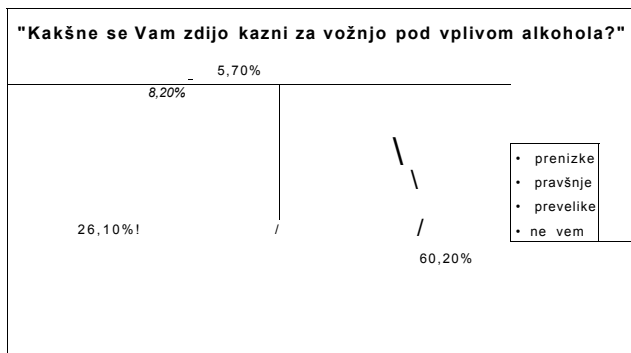
Graf 5: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu, prikazani v odstotkih

	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Prenizke (%)	Pravšnje (%)	Previsoke (%)	Ne vem (%)
Ženske	92	40	6	6	63,8 %	27,8 %	4,2 %	4,2 %
Moški	56	24	14	8	54,9 %	23,5 %	13,7 %	7,9 %

Tabela 25: Odgovori, prikazani po spolu

	Prenizke	Pravšnje	Previsoke	Ne vem	Prenizke (%)	Pravšnje (%)	Previsoke (%)	Ne vem (%)
18-25 let	36	22	4	4	54,5 %	33,3 %	6,1 %	6,1 %
26-40 let	52	30	10	4	54,2 %	31,3 %	10,3 %	4,2 %
41-65 let	46	12	8	4	65,8 %	17,1 %	11,4 %	5,7 %
66 + let	14	0	0	2	87,5 %	0 %	0 %	12,5 %

Tabela 26: Odgovori, prikazani po starostnih skupinah

Graf 6: Odgovori vseh anketiranih, prikazani v odstotkih

3. Vprašanje: Menite, da so ljudje dovolj ozaveščeni o nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola?

	Moški, stari od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	10	12	22
Odstotki	45,5 %	54,5 %	100 %

Tabela 27: Odgovori moških, starih od 18 do 25 let

	Ženske, stare od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	26	18	44
Odstotki	59,1 %	40,9 %	100 %

Tabela 28: Odgovori žensk, starih od 18 do 25 let

Razvoj in znanost

	Moški, stari od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	10	12	22
Odstotki	45,5 %	54,5 %	100 %

Tabela 27: Odgovori moških, starih od 18 do 25 let

	Ženske, stare od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	26	18	44
Odstotki	59,1 %	40,9 %	100 %

Tabela 28: Odgovori žensk, starih od 18 do 25 let

	Moški, stari od 26 do 40 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	22	22	44
Odstotki	50 %	50 %	100 %

Tabela 29: Odgovori moških, starih od 26 do 40 let

	Ženske, stare od 26 do 40 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	10	42	52
Odstotki	19,2 %	80,7 %	100 %

Tabela 30: Odgovori žensk, starih od 18 do 25 let

	Moški, stari od 41 do 65 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	12	14	26
Odstotki	46,2 %	53,8 %	100 %

Tabela 31: Odgovori moških, starih od 41 do 65 let

	Ženske, stare od 41 do 65 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	14	28	42
Odstotki	33,3 %	66,7 %	100 %

Tabela 32: Odgovori žensk, starih od 41 do 65 let

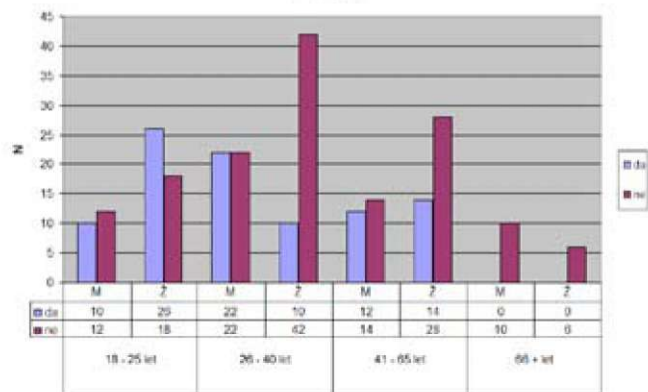
	Moški, stari nad 66 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	0	10	10
Odstotki	0 %	100 %	100 %

Tabela 33: Odgovori moških, starih nad 66 let

	Ženske, stare nad 66 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	0	6	6
Odstotki	0 %	100 %	100 %

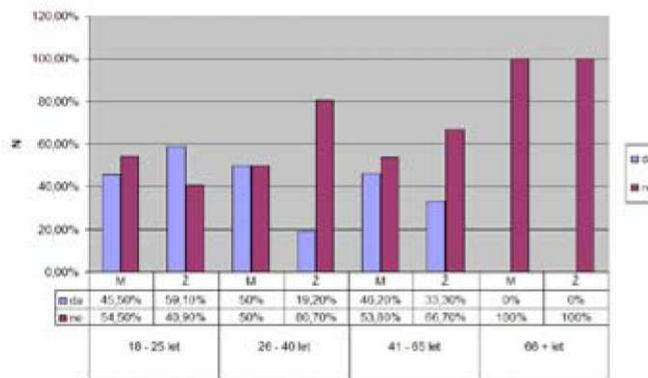
Tabela 34: Odgovori žensk, starih starih nad 66 let

"Menite, da so ljudje dovolj osveščeni o nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola?"

Graf 7: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu

"Menite, da so ljudje dovolj osveščeni o nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola?"

Graf 8: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu, prikazani v odstotkih

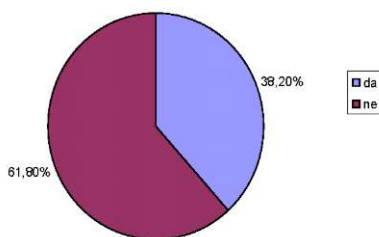
	Da	Ne	Da (%)	Ne (%)
Ženske	50	94	34,7 %	65,3 %
Moški	44	58	43,1 %	56,9 %

Tabela 35: Odgovori, prikazani po spolu

	Da	Ne	Da (%)	Ne (%)
18-25 let	36	30	54,5 %	45,5 %
26-40 let	52	44	54,2 %	45,8 %
41-65 let	26	42	38,2 %	61,8 %
66 + let	0	16	0 %	100 %

Tabela 36: Odgovori, prikazani po starostnih skupinah

"Menite, da so ljudje dovolj osveščeni o nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola?"

Graf 9: Odgovori vseh anketiranih, prikazani v odstotkih

4. Vprašanje: Ali bi se vozili v avtu z voznikom, ki je prej popil 2 vrčka piva oz. kozarec in pol vina (to pomeni, da ima približno 0.5 g alkohola/kg krvi)?

	Moški, stari od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	10	12	22
Odstotki	45,5 %	54,5 %	100 %

Tabela 37: Odgovori moških, starih od 18 do 25 let

	Ženske, stare od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	28	16	44
Odstotki	63,6 %	36,4 %	100 %

Tabela 38: Odgovori žensk, starih od 18 do 25 let

	Moški, stari od 26 do 40 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	24	20	44
Odstotki	54,5 %	45,5 %	100 %

Tabela 39: Odgovori moških, starih od 26 do 40 let

	Ženske, stare od 26 do 40 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	30	22	52
Odstotki	57,7 %	42,3 %	100 %

Tabela 40: Odgovori žensk, starih od 18 do 25 let

	Moški, stari od 41 do 65 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	20	6	26
Odstotki	76,9 %	23,1 %	100 %

Tabela 41: Odgovori moških, starih od 41 do 65 let

	Ženske, stare od 41 do 65 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	30	12	42
Odstotki	71,4 %	28,6 %	100 %

Tabela 42: Odgovori žensk, starih od 41 do 65 let

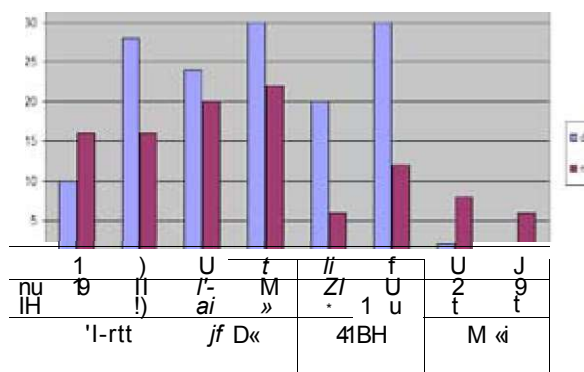
	Moški, stari nad 66 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	2	8	10
Odstotki	20 %	80 %	100 %

Tabela 43: Odgovori moških, starih nad 66 let

	Ženske, stare nad 66 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	0	6	6
Odstotki	0 %	100 %	100 %

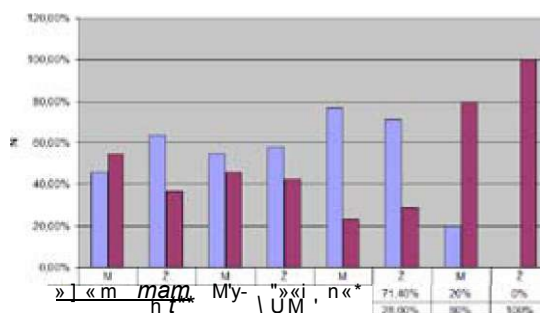
Tabela 44: Odgovori žensk, starih starih nad 66 let

"AliM s- vit/riI i avili I vosikluvi ki ljopj piifU 7vriikj piys n/. ka'.ih!: In pd vlyu jln punilMi. Hi aru jhitiil/ na £ S rj jhotiDbihg ." krvi

Graf 10: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu

"WJ bi mi vozil v Avlu j voznikom, W^ fl-Lj pop i: ^ vrč k j pka oz kb i jia [In pui v"lj pomeni, d j in j pullil/ "o & j ff aikho^kg v krv?!"

Graf 11: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu, prikazani v odstotkih

Razvoj in znanost

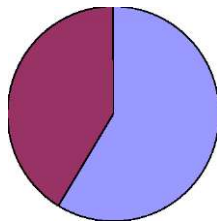
	Da	Ne	Da (%)	Ne (%)
Ženske	88	56	71 %	29 %
Moški	56	46	54,5 %	45,5 %

Tabela 45: Odgovori, prikazani po spolu

	Da	Ne	Da (%)	Ne (%)
18-25 let	38	28	54,3 %	45,7 %
26-40 let	54	42	56,3 %	43,7 %
41-65 let	50	18	73,5 %	26,5 %
66 + let	2	14	12,5 %	87,5 %

Tabela 46: Odgovori, prikazani po starostnih skupinah

"Ali bi se vozili v avtu z voznikom, ki je prej popil 2 vrčka piva oz. kozarec in pol vina (to pomeni, da ima približno 0.5 g alkohola/kg v krvi)?"

Graf 12: Odgovori vseh anketiranih, prikazani v odstotkih

5. Vprašanje: Ali ste za to, da se z zakonom dovoljena vrednost alkohola v krvi nepoklicnih voznikov zniža z 0,5 g alkohola/kg krvi na 0,2 g alkohola/kg krvi?

	Moški, stari od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	12	10	22
Odstotki	54,5 %	45,5 %	100 %

Tabela 47: Odgovori moških, starih od 18 do 25 let

	Ženske, stare od 18 do 25 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	28	16	44
Odstotki	63,6 %	36,4 %	100 %

Tabela 48: Odgovori žensk, starih od 18 do 25 let

	Moški, stari od 26 do 40 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	24	20	44
Odstotki	54,5 %	45,5 %	100 %

Tabela 49: Odgovori moških, starih od 26 do 40 let

	Ženske, stare od 26 do 40 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	30	22	52
Odstotki	57,7 %	42,3 %	100 %

Tabela 50: Odgovori žensk, starih od 18 do 25 let

	Moški, stari od 41 do 65 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	12	14	26
Odstotki	46,2 %	53,8 %	100 %

Tabela 51: Odgovori moških, starih od 41 do 65 let

	Ženske, stare od 41 do 65 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	34	8	42
Odstotki	81 %	19 %	100 %

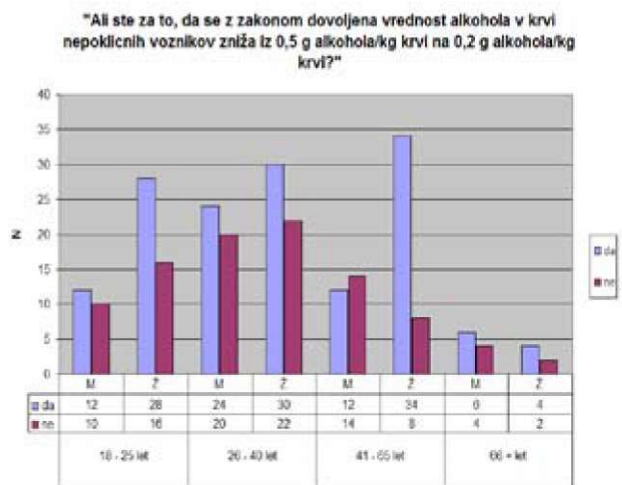
Tabela 52: Odgovori žensk, starih od 41 do 65 let

	Moški, stari nad 66 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	6	4	10
Odstotki	60 %	40 %	100 %

Tabela 53: Odgovori moških, starih nad 66 let

	Ženske, stare nad 66 let		
	Da	Ne	Skupaj
Št. odgovorov	4	2	6
Odstotki	66,7 %	33,3 %	100 %

Tabela 54: Odgovori žensk, starih starih nad 66 let

Graf 13: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu

Razvoj in znanost

Graf 14: Odgovori anketirancev, kategorizirani po starostni skupini in subkategorizirani po spolu, prikazani v odstotkih

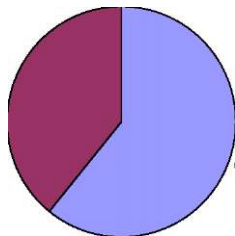
	Da	Ne	Da (%)	Ne (%)
Ženske	96	48	66,7 %	33,3 %
Moški	54	48	53 %	47 %

Tabela 55: Odgovori, prikazani po spolu

	Da	Ne	Da (%)	Ne (%)
18-25 let	40	26	60,6 %	39,4 %
26-40 let	54	42	56,3 %	43,7 %
41-65 let	46	22	67,6 %	32,4 %
66 + let	10	6	62,5 %	37,5 %

Tabela 56: Odgovori, prikazani po starostnih skupinah

"Ali ste za to, da se z zakonom dovoljena vrednost alkohola v krvi nepoklicnih voznikov zniža iz 0,5 g alkohola/kg krvi na 0,2 g alkohola/kg krvi?"

Graf 15: Odgovori vseh anketiranih, prikazani v odstotkih

Razprava

Rezultate raziskave, v kateri smo si zastavili štiri hipoteze, smo dobili na podlagi odgovorov anketirancev na zastavljena vprašanja in statističnih podatkov, dostopnih na spletnih straneh slovenskega ministrstva za notranje zadeve. Na podlagi odgovorov vzorca slovenskega prebivalstva z vozniškim dovoljenjem, ki smo ga anketirali, smo ugotavljali pravilnost prvih treh hipotez.

- Več kot 50 % voznikov meni, da bi bilo treba bolj ukrepati glede problematike o vožnji pod vplivom alkohola.

Ta hipoteza se nam zdi zanimiva zato, ker sprašuje predvsem po želji in tudi pripravljenosti voznikov, da se zmanjša število voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola, in posledično tudi število nesreč. V anketi smo jih med drugim vprašali tudi o primerčnosti višine denarne kazni za vožnjo pod vplivom alkohola (ali menijo, da bi jih bilo treba zvišati oz. znižati), ali menijo, da so ljudje dovolj ozaveščeni o vožnji pod vplivom alkohola in ali bi se strinjali s tem, da se dovoljena vrednost alkohola v krvi nepoklicnih voznikov zniža iz 0,5 g alkohola/kg krvi na 0,2 g alkohola/kg krvi.

Na vprašanje, kakšne se jim zdijo kazni za vožnjo pod vplivom alkohola, je 60,2 % vseh voznikov odgovorilo, da se jim zdijo kazni prenizke. Malo več kot 25 % jih je dejalo, da se jim zdijo kazni primerne, 8,2 % anketiranih je odgovorilo, da se jim zdijo previsoke. Kar 5,7 % anketiranih ni vedelo, kakšne so sploh kazni za vožnjo pod vplivom alkohola. V vsaki starostni skupini je več kot 50 % voznikov odgovorilo, da se jim zdijo kazni prenizke in da bi jih morali zvišati. Pri voznikih, starih od 18 do 40 let, je okoli 30 % anketiranih odgovorilo, da se jim zdijo kazni pravšnje, pri voznikih, starih od 41 do 65 let je bila ta vrednost približno 17 %. Pri voznikih nad 66 let ni prav nobeden od anketiranih odgovoril, da se mu zdijo kazni pravšnje ali previsoke. Če primerjamo še med spoloma, bomo prav tako ugotovili, da so predstavniki obeh večinoma odgovorili, da se jim zdijo kazni prenizke.

Razvoj in znanost

Pri naslednjem vprašanju ugotovimo, da kar 61,8 % anketiranih meni, da ljudje niso dovolj ozaveščeni o nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola. Tudi med obema spoloma so bili rezultati odgovorov na to vprašanje podobni. Vendar pa je pri voznikih, starih med 18 in 40 let, več kot 54 % anketirancev odgovorilo, da se jim zdi, da so ljudje dovolj opozorjeni na to nevarnost.

Pri zadnjem vprašanju nas je zanimalo, ali bi se ljudje strinjali z zakonom, ki bi nepoklicnim voznikom dovoljeval le 0,2 g alkohola/kg krvi. Zelo pozitivno nas je presenetilo, da se je kar 60,9 % anketiranih strinjalo, nekateri so zraven celo dodali, da bi morala biti meja 0,0 g alkohola/kg krvi, se pravi, da bi voznik moral biti med vožnjo popolnoma brez vsebnosti alkohola v krvi. Vsi, razen moških, starih med 41 in 65 let, so večinoma odgovorili pritrdilno. Primerjava med spoloma pokaže, da bi se 53 % moških in kar 66,7 % žensk strinjalo s spremembo zakona.

Mislimo, da je z rezultati raziskave prva hipotezo potrjena. Več kot 60 % vseh anketiranih meni, da so kazni za vinjene voznike prenizke in se jih mora zvišati, več kot 60 % anketiranih meni, da bi ljudje morali biti bolje obveščeni glede vožnje pod vplivom alkohola, se pravi, da bi bilo treba o tem več govoriti in poučevati mlade voznike o njihovi odgovornosti, in tudi več kot 60 % voznikov se je strinjalo s sprejetjem strožjega zakona.

- Več kot 50 % voznikov se ne bi počutilo varnih, da se vozijo z nekom, ki je spil 2 vrčka piva oz. kozarec in pol vina (to pomeni, da ima voznik 0.5 g alkohola/kg krvi).

0,5 g alkohola/kg krvi je še dovoljena vrednost alkohola v krvi, torej voznik ne krši zakona, ko vozi motorno sredstvo. Vendar pa so učinki alkohola že prisotni, čeprav (naj bi bili) še v mejah normale. To hipotezo smemo ovreči, saj je od vseh anketiranih samo 41,5 % odgovorilo, da se ne bi počutili varno peljati s to osebo. Veliko anketiranih je tudi odgovorilo, da bi bilo sicer odvisno, s kom bi se vozili, se pravi, kako dobro to osebo poznajo (npr. če bi bila ta oseba partner ali roditelj, bi ji bolj zaupali).

Večinoma se le vozniki obeh spolov nad 66 let sta-

rosti in moške osebe od 18 do 25 let ne bi vozile z voznikom, ki je prej toliko popil.

Dokaj nepričakovan rezultat je, da je kar 71 % žensk odgovorilo, da bi se počutile varno voziti s takim voznikom, medtem ko je enako odgovorilo le 54,5 % moških.

- Več kot 50 % voznikov motornih vozil je že vozilo pod vplivom alkohola.

Glede na anketo lahko to hipotezo potrdimo. Od vseh anketiranih je kar 58,5 % anketiranih na to vprašanje odgovorilo pritrdilno.

V starostni skupini od 18 do 25 let je 18,2 % anketirancev že vozilo pod vplivom alkohola, med moškimi te starostne skupine je pod vplivom alkohola vozilo 36,4 % anketirancev, med ženskami pa 9,1 % anketirank. Pri starostnih skupinah nad 25 let je večina moških anketirancev povedala, da so že vozili pod vplivom alkohola, medtem ko so ženske večinoma to zanikale. Pri ženskah vseh starostnih skupin je manj kot 35 % že vozilo pod vplivom alkohola, medtem ko je pri moških skoraj tri četrtine vseh anketiranih že vozilo vinjenih.

- Število vinjenih voznikov na slovenskih cestah je vsako leto manjše.

Ta hipoteza ostaja nepotrjena. Glede na statistične podatke, ki jih je mogoče najti na internetnih straneh ministrstva za notranje zadeve in policije, so bili dani le podatki za leti 2008 in 2009. Če bi se želeli natančneje prepričati, ali je ta hipoteza resnična ali ne, bi morali analizirati več zaporednih let. Podatke za leti 2008 in 2009 navajamo zgolj za primerjavo. Leta 2008 je bil opravljen 501 alkotest več kot leta 2009, a je bilo tudi več alkotestov pozitivnih in odklonjenih. Leta 2009 je bilo negativnih alkotestov več za 1 %.

Tudi zdravstvenih pregledov je bilo opravljenih več leta 2008, a jih je bilo odstotkovno več pozitivnih in negativnih leta 2009, vendar pa se je za 4,3 % zmanjšalo število odklonjenih zdravniških pregledov.

Število povzročiteljev prometnih nesreč, ki so imeli v krvi med 1,1 in 1,5 g alkohola/kg krvi oz. med 0,52 in 0,71 miligrama alkohola v litru izdihanega zraka, se je zmanjšalo za 260 oz. za 13,7 %.

Število kršiteljev cestnoprometnih predpisov, ki so imeli v krvi nad 1,5 g alkohola/kg krvi oz. nad 0,71 miligrama alkohola na liter izdihanega zraka, se je prav tako zmanjšalo leta 2009, in sicer za 975 oz. za 19 %.

Zaključek

V raziskovalni nalogi smo želeli potrditi oz. ovreči štiri hipoteze:

- Več kot 50 % voznikov meni, da bi bilo treba bolj ukrepati glede problematike vožnje pod vplivom alkohola.
- Več kot 50 % voznikov se ne bi počutilo varnih, če bi se vozili z nekom, ki je spil 2 vrčka piva oz. kozarec in pol vina (to pomeni, da ima voznik 0.5 g alkohola/kg krvi).
- Več kot 50 % voznikov motornih vozil je že vozilo pod vplivom alkohola.
- Število vinjenih voznikov na slovenskih cestah je vsako leto manjše.

Prvo in tretjo hipotezo smo potrdili, drugo ovrgli, četrte pa ne moremo ne potrditi ne ovreči, saj ni dovolj podatkov, da bi natančno vedeli, ali se stanje na slovenskih cestah statistično boljša ali slabša. V ta namen bi morali analizirati podatke vsaj petih let, od 2008 do 2012.

Menimo, da smo z raziskavo predvsem potrdili, da si slovenski vozniki želijo izboljšati stanje na slovenskih cestah, kar se tiče vinjenosti. Podpirajo sprejetje strožjih zakonov v zvezi z vsebnostjo alkohola v krvi med vožnjo, menijo, da bi bilo treba denarne kazni za vožnjo pod vplivom alkohola zvišati in da bi bilo treba storiti več, da bi se ljudje začeli zavedati resnosti posledic, ko sedejo vinjeni za volan.

Upamo, da smo s svojo raziskovalno nalogo prispevali vsaj majhen košček k poznavanju razmišljanja voznikov v zvezi z alkoholom. Morda smo vsaj med anketiranci in bralci tega prispevka koga prepričali, da sam sebi ne bo več dovolil, da bi namesto njege vozila steklenica alkohola in da bi tako alkohol prevzel oblast nad volanom. Morda bomo tudi koga spodbudili k nadaljnjim raziskavam, kar vse bo prispevek k varnejšemu prometu.

Literatura

Bilban, Marjan. Alkohol in vozniška sposobnost. V: Delo in varnost. 4/2009, 20-28.

Bole, Dragomil et al. Varna vožnja: priročnik za voznike. Ljubljana: Avto-moto zveza Slovenije, 2003. ISBN: 961-6408-00-3

Glažar, Saša A. et al. Moja prva kemija 2. Ljubljana: Modrijan, 2005. ISBN: 961-241-022-4

Greenfeld, Lawrence A. Alcohol and Crime: An Analysis of National Data on the Prevalence of Alcohol Involvement in Crime. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, 1998.

Prijatelj, Anton. Pijem, torej sem?. Novo mesto: Dolenjske založba, 1992. ISBN: 961-6000-01-2

Ramovš, Jože. Alkoholno omamljen 1. Celje: Mohorjeva družba, 1981.

Sušanj, Robert in Žlender Bojan. Alkohol in varnost v cestnem prometu. V: Trideset let preventive vzgoje v cestnem prometu: Supe, Andrej et al. Ljubljana: Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Republike Slovenije. Str.: 30-37. ISBN: 961-6025-07-4.

Trapečar, Matej: Varnost v cestnem prometu - alkoholometrične raziskave. V: Delo in varnost. 01/2002, februar 2002. Str.: 34 - 36. ISSN: 1408-3760.

ZIHERL, Slavko dr. Kako se upremo alkoholu. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989.

Žlender, Bojan. Prometna psihologija - Mladi v prometu. Ljubljana: Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, 1996. ISBN: 961-90281-4-7

Spletni viri

www.policija.si: <http://www.policija.si/index.php/statistika/prometna-varnost>, <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/156-prometna-varnost/6187-alkohol-ubija-najvekrat-nedolzne> http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=2576

http://www.mz.gov.si/si/delovna_podrocja/javno_zdravje/sektor_za_krepitev_zdravja_in_zdrav_zivljenjski_slog/alkohol/projekti/

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Etanol>

http://www.mladina.si/tednik/200946/poraba_alkohola